

S.E.

Ze dne 9. listopadu 1956.
14,50 hod.

Dělnické vysílání.

Problémy a trampoty dělníkovy existence ustoupily do pozadí. A do popředí vystoupily problémy dělnického hnutí a dělnického boje, jakožto činitele lidských dějin. Z jepičí perspektivy, z jednoho dne na druhý přestávají mít bývalou důležitost. O tom, co se stalo v Maďarsku, je dnes důležitá především otázka do jaké míry může dělnictvo sovětského imperia vzít osud své svobody do vlastních rukou. Tomu je věnován dnešní pořad.

Osvobození, emancipace dělnictva, může být pouze dílem dělnictva samého. To je staré heslo dělnického revolučního hnutí. Nedá se počítat, kolikrát bylo toto heslo opakováno ve slavnostních projevech na dělnických táborech. Nedá se říci, kolikrát bylo myšleno vážně a kolikrát si toto heslo slavnostní řečník přivěsil na konec projevu jako fábor, který se na konci projevu pěkně vyjímá.

Osvobození dělnictva, osvobození dělnictva může být pouze dílem dělnictva samého. A nedá se říci, kolikrát bylo toto heslo zapomenuto a kolikrát dělnictvo ve chvílích slabosti hledalo zachránce a osvoboditele jinde, nežli samo v sobě. Osvobození dělnictva může být pouze dílem dělnictva samého.

U nás v Podkrkonoší textilní dělnictvo dlouhá desetiletí hledalo východiště ze svého postavení v tajuplných silách spiritismu. Dělnictvo v jiných dobách skládalo své naděje do vůdců svých stran a odborů. Po Říjnové revoluci se ohniskem revolucí stal Sovětský svaz. Po pádu první republiky a po ustavení protektorátu se naděje na osvobození dělnictva spojily s nadějemi celého národa a upěly se na spojenecké armády. Po vtělení Československa do sovětského bloku ovlivnilo dělnictvo dlouho převládající naděje na osvobození zvenčí. Znova a znova se objevovali noví představitelé blanických rytířů dělnického hnutí. Znova znova upadalo v zapomenutí staré heslo dělnického hnutí, které praví, že emancipace dělnictva může být dílem pouze dělnictva samého.

Tragický průběh maďarské revoluce může pro někoho vypadat jako důkaz pravého opaku. Cožpak průběh maďarské revoluce nedokázal, že dělnictvo samo, i když má po svém boku studentskou mládež a značnou část armády na své osvobození nestačí, že potřebuje pomoci zvenčí? To je v tomto okamžiku nesmírně vážná otázka a zasluhuje si vážné odpovědi, nebo alespoň vážného hledání odpovědi.

Tragický průběh maďarské revoluce podle našeho názoru nic takového nedokázala. Průběh maďarské revoluce byl takový, jaký byl, protože dané podmínky této revoluce, podmínky domácí i mezinárodní, byly takové, jako byly. Tyto podmínky nikdy už se nebudou v této podobě opakovat. Budou jiné podmínky v zemích za železnou oponou. Budou jiné podmínky mezinárodní.

A tudíž, další průběh dělnického hnutí odporu bude také jiné. Dělnické úsilí se pouze přizpůsobí novým podmínkám. A ze zkušenosti maďarské revoluce vyvodí příslušná poučení pro budoucnost. Až bude nashromážděno více materiálů o průběhu maďarské revoluce, budeme se k tomu námětu častěji vracet. Budeme studovat, zdali tím plynou nějaká poučení obecně platná pro dělnický odpor za železnou oponou.

Maďarští revoluční dělníci by bývali nadarmo nasadili své životy, kdyby jen tragická zkušenost neměla posloužit jako pozitivní lekce pro další dělnické úsilí o emancipaci. Odkaz maďarské revoluce není, buďte skleslí, odkaz maďarské revoluce je znova, možná jinak a nebo. Dělnické hnutí v minulosti zřídka zvítězilo. Škola dělnického hnutí je škola porážek, porážky jsou pro dělnictvo ..a kromě toho, porážky jsou pouze jednou fází neustávajícího boje o vítězství.

Aby československé hnutí dělnictva z maďarské zkušenosti vytěžilo správné lekce, bude teď třeba zpětně rekonstruovat podrobný průběh maďarské revoluce. Bude třeba zjistit, jak v průběhu revoluce fungovaly dělnické rady a jaké si kladly cíle. Bude třeba prozkoumat, zdali na průběh maďarské revoluce neměl rozhodující vliv ozbrojený zásah Anglie a Francie na středním Východě. Jestliže se po bližším zkoumání ukáže, že anglický a francouzský zásah uvolnil moskevským vládcům ruce a dal jim možnost k brutálnímu pokusu o potlačení maďarské revoluce vojenskou mocí, pak se bude jevit poučení maďarské revoluce jinak, nežli kdyby maďarská revoluce byla způsobila tragický obrát svými vlastními chybami a svou slabostí. To jsou nesmírně závažné otázky. A na odpovědích, na uváženích odpovědích bude záležet, zdali poučení z maďarské revoluce bude povzbudivé a nebo méně povzbudivé.

Jestliže nešťastná souhra mezinárodních událostí byla tou rozhodující příčinou tragického obrátu v optimistickém elánu maďarské revoluce, pak budou další vyhlídky odporu v sovětském imperiu lepší, nežli kdyby mezinárodní situace bývala příznivá a maďarská revoluce prohrála vinou své vlastní slabosti. Je totiž nepravděpodobné, že by se ještě někdy mezinárodní okolnosti tak spikly proti demokratickým silám v sovětském imperiu, jako tomu bylo v těchto uplynulých týdnech. Dále bude třeba trochu vyčkat, jaké důsledky bude mít maďarské dobrodružství Rudé armády pro samotný Sovětský svaz. Dále bude třeba pozorovat a vážit, jak se dále vyvinou nesmírně povzbudivé projevy solidarity západního dělnictva, s maďarskou revolucí. Zdáli z nich vzniknou konkrétní výsledky, akce, činy, jak tyto výsledky budou trvalé. Dále bude třeba zjistit, podle dosažitelných svědectví na kolik byla v maďarském dělnictvu živá myšlenka socialismu. Poučení z maďarské revoluce by vypadalo jinak, kdyby se ukázalo, že maďarští dělníci bojovali za národní nezávislost, bez velkých představ o svých sociálních cílech. A jinak toto poučení bude vypadat, jestliže se potvrdí dosavadní dojem, že totiž maďarští dělníci šli proti Sovětskému svazu v zájmu socialismu.

To všechno bude třeba zvážit ,jestliže chceme, aby ma-
darská zkušenost dělnickému hnutí pomohla a jestliže nechce-
me ,aby dělnické hnutí zmátla a ochromila.

d

x x x